

[Transcript] Forklart / Bør Sverige forby koranbrenninger?

Mann dag står litt over hundre mennesker samlet utenfor den svenske riksdagen. 50 av disse er journalister som skal dekke det som skjer. For der står to menn med en koran, et svenskt flagg og en megafon. De vifter litt med det svenske flagget før de sparker koranen. De trekker på den og kaster den i lufta. Så setter de fire på den. Og dette er bare en av flere koranbrenninger som har skjedd i både Sverige og Danmark den siste tiden. Og det har ført litt reaksjoner og raseri over hele den muslimske verden. Det er der som får sin uare. Den svensk regjeringen kaller det her for den farligste sikkerhetspolitiske situasjonen siden andre verden skrig. Du hører på forklart for Aftenposten en nyhetspodkast som forklager deg en nyhet i hver episode. I dag om hvordan koranbrenning har satt fire på hele den muslimske verden. Jeg heter Jennifer Land og i dag er det fredag 4. august. Det har vært totalt tre koranbrenninger i sommer og en tidligere i januari. Den januari var utenfor Turkiets ambassad. Og så har det vært en muske i Stockholm og en i Irak. Dette er Annika Ögren. Hun er reporter i Aftenbladet og har jobbet med disse koranbrenningene som skjer der bort i Sverige. Også den siste som var nå på mandag utenfor riksdagen som er det svenskene kaller stortige sitt. Og mannen som står med den brenne koran i hånden heter Salvan Momika. Og det er han som har stått bak alle tre koranbrenningene i Stockholm denne sommeren. Også i Nabolane-Danmark brennes koraner. På mandag var det varslett hele sju sønne markeringer på samme dag. Koranbrenningene i Sverige og Danmark har provosert hele den muslimske verden. Og det at myndighetene la dem skje, har ført til store demonstrasjoner. Blandt annet i Istanbul, Iran og i Pakistan, tar muslimer til gatene. Sveriges ambassad i Bagdad i Raks stormades, til eksempel. Og personalen behövde i forrest i sakenhet der. Det har publiceras mindre av svenska flagger som har brennt. Eller utformat til toalettstolar med en svensk flagge i og så videre i sosiale medier. Ja, og så er det jo myndighetene i de muslimske landene som også har reggert. Hva reggerer de på? De regger kraftigt på at Sverige tilåter koranbrenninger. Og Turkiet har jo bett Sverige da å ta hårdere grepp mot det som de kaller at Sverige tilåter terrorister som har gjør fritt på gatorna her. Og de vil at Sverige skal ta hårdere tag mot det som i Turkiet's øgon er terrorism. Sen er det så at koranen er jo av veldig mange mennesker en hel i bok. Det er ikke noe som har skjendet der eller eld er opp. Det er jo veldig farolempende for veldig mange mennesker. Mandag møttes medlemslandet i organisasjon for islamsk samarbeid til et ekstraordinært møte for å diskutere koranbrenningene som skjer både i Sverige og Danmark. Organisasjonen sier at de fordømmer landet etter koranbrenningene, og lederen sier at de vil gjøre

[Transcript] Forklart / Bør Sverige forby koranbrenninger?

alt som skal til for å stoppe det.

Men en ting er jo hvordan myndighetene reagerer. En annen ting er hvor langt noen kan være villig til å gå.

Den svenske statsministeren kaller det som skjer nå for den farligste sikkerhetspolitiske situasjonen siden andre verdenskrig.

Ja, men koranbrenningene har jo sånn sagt skapt iske.

Og man vet jo ikke hvordan langt steget er til at noen kan vil hjemnas.

Velkomna hit til denne oppdateringen av regjeringens arbete med den svenska og den internasjonella sikkerhetssituasjonen.

På tirsdag møte den svenske statsministeren Ulf Kristersson og just de ministeren Gunnar Strømmer pressen.

Som alle vet så har vi et komplisert sikkerhetslæge både i og rundt Sverige.

De sa at de anser at denne situasjonen er farlig og at den er allvarlig.

Og at de vil innføre hårdere innre grænskontroller.

Med en strengere grænskontroll vil svenske myndigheter forvite mer om hvem som kommer inn i landet.

Og statsministeren forteller også at regjeringen har daglig kontakt med et retningstjeneste for de situasjonen er så alvorlig.

Og Justitieminister Gunnar Strømmer som også var på presstreffen sa at de anser at Sverige har gått fra at

var et legitimt mål for terrorattekker til et prioritert mål for terrorattekker.

Og det vil si at de anser det som mer samsynlig at Sverige vil oppleve et terrorangrepp.

Og det er på grunn av disse koranbrenningene som har skjedd i løpet av det siste året.

Men det er også en annen side av det her som gjør at både Danmark og Sverige er bekymre.

Den danske utenriksminister Lars Løkker Rasmussen sier at det er viktig at de finner en løsning for å sikre danske interesser i verden.

Altså handel og diplomati med land som Tyrke, for eksempel.

Og det samme gjelder senskene, men det er også noe annet som gjør det viktig for dem å finne en løsning.

Ja, for Sverige er det et NATO-medlemskap som står på spil.

Tykriets president Erdogan har visst lignen sagt at parlamentet skal røste om ratifisering.

Altså at man skal... han har sagt til NATO at man skal ratifisere den svenska NATO-ansøken.

Men det er jo klart hur lenge han kan dra ut på det.

Og et av Erdogans krav har i hele tiden været at Sverige skal innta en hårdere posisjon mot PKK og terrorister som han mener da, for har jeg fritt på Sveriges gator.

Og rambrenningene er jo en sånn sak som han også har kommenteret tidligere.

Og som han har sagt, liksom, ikke ligger direkt på plussiden for en svensk ratifisering.

Men hva skal Sverige og Danmark gjøre for å løse det her?

Ja, det er jo en svår fråga.

Antingen kan landene vælge å stå opp for ytterendefriheten og fortsette til å ta sånne her aksjoner.

Men til hvilket pris, då, vet vi jo liksom ikke, enn nu.

Landene kan også vælge å ge politen verktyg, at det ikke behöover ge tilstånd for koranbrenninger eller at man skal brenne helge skrifter.

Til eksempel på kjenslige platser eller under særlige omstendigheter.

[Transcript] Forklart / Bør Sverige forby koranbrenninger?

Sånn som skulle kunne påvirke til eksempel nasjonella særkehetsintressen.
Denne situasjonen har skapt et kjempevanskelig dilemma for svenskene og danskene.
For det finnes jo en helt åpenbare løsning.
Og bare forbi koranbrenningene som provoserer så voldsomt.
Men det kan by på enda flere problemer.
Alt skal talfestes. Toppskår, ti av ti.
En god vurdering for det å lys opp i jernvoves.
Og kan få oss til å prestere bedre.
Men gjør det samtidig verden til et litt kipere sted.
Vi blir overvokket av enten kommersjell eller offentlig.
Så blir jeg velnødt til å selge og selge og selge.
Hør ny sesong av Deep Dick i Podomi eller Aftenposten-appen.
Ja, det er jo veldig lett å forstå at Sverige og Danmark ønsker å forbi koranbrenninger.
Og likevel så blir det fort veldig galt hvis man gjør det.
Han du hører her heter Frank Rosavik og han er kommentator her i Aftenposten.
For en år siden skrev han også boka best å holde kjeft om ytteringsfrihetens kriser.
Og nå følger han situasjonen i Sverige og Danmark tett.
Det er jo stor uroner i land med muslimske flertalsbefolkning.
Det er ambassader som stormer til brennene.
Så det er store demonstrasjoner.
Det er voldsomt sterk kritikk mot Danmark og Sverige fra en del internasjonalt hold.
Og det er klart at det er ingen land som ønsker å ha et systematisk negativt forhold til en hel verdenstel,
på en måte hvis man kan kalle det en muslimske verden for en verdenstel.
Det rammer jo eksport og det rammer reiser og det rammer samhandel.
Som Annika snakker om tidligere, en mulighet svensken og danskenden overderer er å la politiet stoppe koranbrenningene.
Og da står de mellom to ulike varianter av en lov.
Enten kan de forbi brenning av koraner for ambassader.
Eller så kan de slå ned på generell brenning av helgeskrifter.
Det virker som om den svenske og dansk regjeringen nå overderer å forbi brenning av koranen.
Og da må man få sin skyld og ta med andre helgebøker, sånn at de ikke ser ut som det handler kun om koranen.
Det vil innebære en innsnøvering av ytringsfriheten.
Også fordi det vil da i alle fall sanskildevis omfattes Bibelen og andre religiøse bøker også.
Og da har man tatt bort en mulighet for å harselere med et symbol for et maktsystem som jo en religion også er.
Og det å kunne harselere med og forhåne og i verste fall også brenne en bok, det bør i utgangspunktet være innfor ytringsfriheten.
Ja, og det er jo det her som er kjernen av problemet, det her med ytringsfrihet.
Frank, hvorfor er det så problematisk å innsne ved ytringsfriheten?
Den grunnleggende tenkningen som ligger bak ytringsfrihet, et veldig viktig prinsipp i vestlig samfunn,
det er jo at all makt skal kunne kritiseres symbolene, for all makt skal kunne kritiseres.

[Transcript] Forklart / Bør Sverige forby koranbrenninger?

Og en av de få måtene man kan kritisere et symbol i religionen på, det er jo å bruke deres religiøse bøker som et symbol.

Og harselere med religion er noe man har drevet med lenge, og det er bydd på problemer like lenge, og ikke bare i slag.

Her i Norge ble det forbøtt å vise Monty Python's Life of Brian på åttetallet for den jorden narr av gristenommen, dem det kalt blasfemisk.

Og vi har flere eksempler hvor det å tulle med religion og tro har vært vanskelig.

I 2005 publicerte den danske visen Jyllandposten Karikaturteininger av Prophet Mohammed. Flere av viser rundt i verden gjorde det samme, og etter hvert gjorde også vi Aftonposten det.

Og det eksploderte i voldse med opptøyer og demonstrasjoner,

og storming av ambassaden blant annet nedbrenning av en norske ambassade.

Og Karikaturstriden blusse opp igjen i 2015.

Da ble tolv menneske drept av to terrorister som tok seg inn i lokalene til Satire-magasinet Charlie Hebdo.

Magasinet fikk stor støtteverden over, og hashtaggen skjøss vi Charlie, trendet på sosiale medier. Dette går jo på en måte inn i den tradisjonen.

Problemet med hvordan skal man kunne kritisere islam i et vestlig samfunn hvor det å kritisere religion

har vært et viktig element i måten samfunnet jeg bygd opp på.

Men er det mulig å sammenligne brenning av Koranier og publicering av Karikatur?

Jeg tror både brenning av Koranien og det å lage Karikatur-tegninger av Mohammed, det handler dybt sett om kritikernes ønske om å finne et symbol for islam, symbol for at de finner truerne, ikke å gå løs på den enkelte truerne.

Og både Koranien og profeten er symboler for islam.

Så kan det sammenlignes at man går løs på symboler.

Men når brenning av Koranier og Karikatur-tegninger av profeten skaper reaksjoner, hvorfor kan det ikke bare forbi det egentlig?

Det er jo faren når man først begynner å redusere yteringsfriheten,

at man da starter på en gledeskala som en dansk radikalpolitiker skrev på Twitter, som nå heter X.

Det neste, etter at man forbyr brenning av Koranien,

kan jo da være til Kina og kreve at det skal være forbytt å vifte med Tibetansk flagg i en demonstrasjon.

Fordi Kina er ikke like at man fremmer Tibetssak i Anderland.

Men her i Norge er det jo lov til å brenne Koranier.

Sitt søndag var Sian på utsiden av Storting og de brant igjen Koran.

Hvorfor blir det ikke bråk når vi gjør det her?

Det blir jo bråk. Det har vært bråk mange ganger når man har hatt den typen markeringer i Norge.

Men det virker i alle fall for tiden som om toleransen er større her enn den er i Danmark og Sverige. Det kan fort endre seg.

Problemstillingen er høysleven også i Norge.

Det er svært spennende å se hvordan dette skal utvikle seg.

Riktig nok er det tilfeller hvor politiet kan få by koranbrenning her i Norge.

[Transcript] Forklart / Bør Sverige forby koranbrenninger?

Hvis det ikke kan garantere for ro og orden eller sikkerheten, så har politiet lovt å stoppe det. Men det er ikke nok å vise til den generelle sikkerhetssituasjonen.

Og det finnes også visse untak som gjør at koranbrenning i Sverige og i Danmark kan nektes. Men Frank, hvis de nå velger å få by koranbrenninger i Sverige og Danmark, kommer det å løse noe?

Kommer folk til å slutte å brenne koranen?

Så lenge folk frykter islam, så vil der komme demonstrationer og markeringer mot islam.

Og hvis man ikke kan sette koranen i centrum for en sånn markering, så vil andre ting ha den i centrum for den markeringen.

Og jeg vet ikke hva de så andre tingene vil være, men jeg tror ikke at man løser noe problem ved å forby brenninger koranen.

Du har hørt en podcast fra Aftenposten. Det var Annika Ögren og Frank Rosavik som påklart deg hva som skjer i Danmark og Sverige nå, og hvorfor de står om for et så vanskelig valg.

Du har hørt lyd fra Aftenbladet, AP, BBC, CNN og VegaTV.

Denne episoden er laget av Olaf Eggersvik og meg i Enigføyland.

Resten av forklart er Fridenes Nånsta, Synesøhol og Anders Weberg.

Nånsta, Synesøhol og Anders Weberg